

Felméry Zoltán:¹ A közbiztonságra fordított kiadások alakulása és szerkezete²

Vezetői összefoglaló

- A 2018. évi költségvetési törvényjavaslat benyújtásakor, a biztonság garantálását több kormányzati szereplő is olyan kiemelt területnek nevezte, amelyre a jövőben több forrást terveznek fordítani.
- Az elmúlt másfél évtizedben Magyarországon a közbiztonságra fordított kiadások mértéke nominálértéken több, mint két és félszeresére bővült, reálértéken pedig negyven százalékkal emelkedett.
- Magyarország közbiztonságra fordított kiadási aránya rendre meghaladja az uniós átlagot, valamint a fejlett nyugat-európai országok hasonló arányát, ugyanakkor minimálisan elmarad a közép-kelet-európai régió országainak átlagos arányaitól.
- A közép-kelet-európai régió országai arányaiban az igazságügyi szolgáltatások és a közrendvédelem finanszírozására fordítanak többet fejlett európai társaiknál.
- Magyarország a 2015. évben 700,7 milliárd forintot költött a közbiztonság fenntartására. A források közel hatvan százalékát, 413,7 milliárd forintot a közrendvédelem biztosítására fordította.

Az elemzés Magyarország elmúlt években közbiztonságra fordított kiadásainak alakulását és szerkezetét tekinti át. A témakör aktualitását az adja, hogy a 2018. évi költségvetési törvényjavaslat benyújtásakor kormányzati szereplők hitet tettek amellett, hogy az elkövetkező évben biztonságra többet szándékoznak fordítani. A hazai kiadások nagyságrendjének értékeléséhez elemzésünkben nemzetközi összehasonlításokkal élünk. Ennek során arra jutunk, hogy a vizsgálati időtávon Magyarország közbiztonságra fordított kiadási aránya rendre meghaladja az uniós átlagot, valamint a fejlett nyugat-európai országok hasonló arányát, ugyanakkor minimálisan elmarad a közép-kelet-európai régió országainak átlagos arányaitól.

Írásunk elkészítésének idején vált ismertté Magyarország 2018. évi költségvetésének tervezete. Benyújtotta ugyanis a Kormány a 2018. évi költségvetési törvényjavaslatot.³ Orbán Viktor miniszterelnök már a benyújtást megelőzően arról tájékoztatott, hogy 2018-tól a korábbinál többet költ majd az ország biztonságra.⁴ Varga Mihály – a költségvetés elkészítéséért felelős miniszterként – a javaslat Országgyűlésnek történő benyújtásakor kiemelte, hogy a jövő évben rendvédelemre 83 milliárd forinttal többet fognak fordítani.⁵ Lázár János a javaslat Kormány által történő tárgyalását követő sajtótájékoztatóján pedig egyenesen a költségvetés egyik legfontosabb területének nevezte a biztonság garantálását.⁶ További kormányzati szereplők ezt követő megnyilvánulásaikban – a költségvetési javaslattal összefüggésben – egyaránt hangsúlyozták a biztonság kiemelt szerepét.

Úgy tűnik tehát, hogy a biztonság garantálásának kiemelt igénye az aktuálpolitikai megnyilvánulásukon túl, megjelenik a különböző szakpolitikai szinteken is. Amennyiben ez valóban így lesz – és nem csak retorikai fordulatról van szó –, a biztonságra fordított kiadások növekedésének jelensége számtalan szempontból tudományos vizsgálatra érdemes. Ez alól természetesen az

államháztartási kiadások mértékét és szerkezetét áttekintő kutatások sem jelentenek kivételt.

Magunk egyelőre nem a törvényjavaslatban közölt számokat kívánjuk értékelni. Ennek elsődleges indoka nem az, hogy még csak egy tervezettel van dolgunk. A politikai erőtér ismeretében nem tartunk attól, hogy a benyújtott módosító indítványok következtében érdemi változtatások lépnének fel a biztonságra fordítandó kiadások esetén.⁷ Óvakodunk azonban attól, hogy egyetlen költségvetési év adatai alapján alkossunk véleményt a kiadások és az államháztartás szerkezetének alakulásáról. Ehelyett, a tekintetben kívánunk hozzájárulni a témakör kapcsán minden bizonnyal kibontakozó

¹ Felméry Zoltán: a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóközpontjának-, valamint a Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztési Intézetének tudományos segédmunkatársa. E-mail: felmery.zoltan@uni-nke.hu

² A szerzőt írásának elkészítésében a Magyar Nemzeti Bank és a Budapesti Corvinus Egyetem által biztosított Kutatási Kiválóság Díj támogatta. Az elemzésben előforduló hiányosságokért azonban kizárólag a szerzőt terheli felelősség.

³ Parlament.hu: [Törvényjavaslat Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről](#), [online], forrás: parlament.hu, [2017.05.30.]

⁴ Mediaklikk.hu: [180 perc: Miniszterelnöki interjú](#), [online], forrás: mediaklikk.hu, [2017.05.30.]

⁵ Parlament.hu: [Benyújtotta a Kormány a 2018. évi költségvetési törvényjavaslatot](#), forrás: parlament.hu, [2017.05.30.]

⁶ Kormany.hu: [Kormanyinfo 84.](#), [online], forrás: kormany.hu, [2017.05.30.]

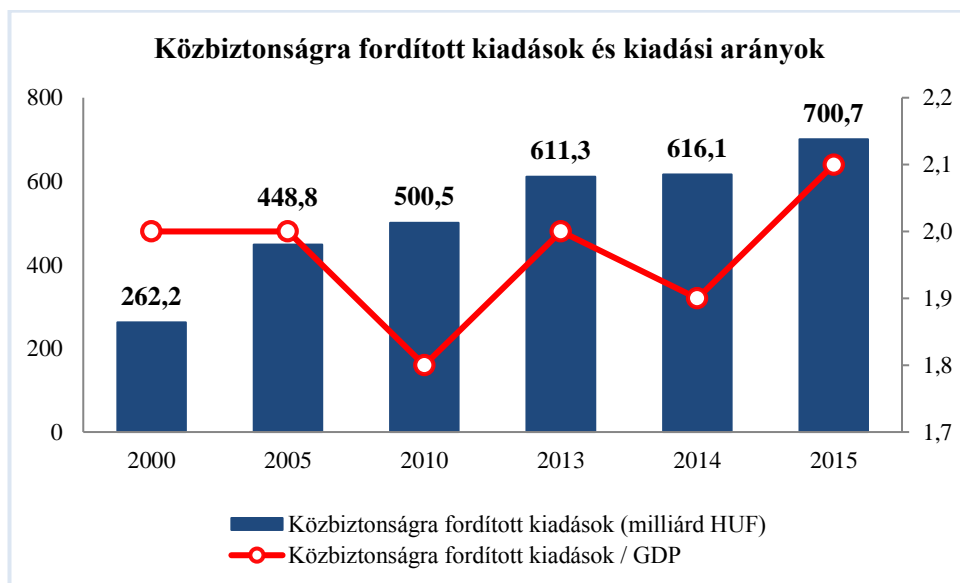
⁷ A törzsszövegben közzétett gondolatoktól függetlenül azonban egyetértünk azokkal, akik úgy gondolják, hogy a törvényjavaslat értékelését célzerű annak esetleges elfogadása után megvalósítani.

tudományos diskurzushoz, hogy – a most kiemelt területnek nevezett – biztonságra az elmúlt években költött források áttekintését kívánjuk közreadni. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy az elmúlt években hogyan alakultak Magyarország közbiztonságra fordított kiadásai, ezek a kiadások a gyakorlatban mit is jelentenek, valamint a kiadási mértékek és arányok nemzetközi összehasonlításban hogyan is értékelhetőek? Az e területre alokált források korábbi evolúciójának ismerete hozzásegíthet bennünket a 2018. évi számok – azok tényleges elfogadását követő – megítéléséhez.

A biztonságra fordított kiadások egyaránt jelenthetik a közbiztonságra, valamint a honvédelemre költött forrásokat. Elemzésünkben kizárólag a közbiztonságra fordított kiadások áttekintésével foglalkozunk. A nemzetközi statisztika által használt kormányzati funkciók szerinti bontásban közölt adatokat kívánjuk leíró módon ismertetni.⁸ A kiadások bemutatásánál az alábbiakban az Eurostat statisztikai adataira támaszkodunk.⁹

Magyarország közbiztonságra fordított államháztartási kiadásainak alakulása

Magyarország közbiztonságra fordított kiadásait (milliárd forintban) és kiadási arányait (a GDP százalékában) az 1. ábra mutatja. Az ábra alapján kijelenthető, hogy az elmúlt években a nominális kiadások esetén egy – dinamizmusát tekintve ugyan eltérő, de folytonos – növekedésnek lehettünk szemtanúi. A 2000-es évek első felében megmutatkozó jelentős növekedést az évtized második felében minimális emelkedés követte. 2010 és 2015 között azonban – bár egyes évek vonatkozásában tulajdonképpen stagnálással is szembesülhettünk – összességében ismételtelen jelentős – mintegy 25 százalékkal növekvő – közbiztonsági kiadások voltak tetten érhetőek. Ez gyakorlatilag azt eredményezte, hogy a 2015. évben már nagyságrendileg 700 milliárd forintot költött az ország a közbiztonság finanszírozására.¹⁰

1. ábra: Magyarország közbiztonságra fordított kiadásai és kiadási arányai a GDP százalékában¹¹

Amennyiben a kiadások növekedésének értékelését némileg szofisztikáltabban szeretnénk megvalósítani, a nominális kiadások változását célszerű a gazdaság teljesítőképességét leíró GDP arányában kifejeznünk.¹² Ebben az esetben a

⁸ A statisztika módszertanának megismeréséhez lásd Eurostat: [General government expenditure by function \(COFOG\)](http://ec.europa.eu), [online], forrás: <http://ec.europa.eu>, [2017.05.31.], valamint KSH: [A kormányzati kiadások funkciók szerinti osztályozásának főcsoportjai és csoportjai](http://www.ksh.hu), [online], forrás: [ksh.hu](http://www.ksh.hu), [2017.05.31.] és KSH: [COFOG tartalom](http://www.ksh.hu), [online], forrás: [ksh.hu](http://www.ksh.hu), [2017.05.31.]

⁹ Az elemzésben feltüntetett valamennyi számadat forrása Eurostat: [General government expenditure by function](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu), [online], forrás: appsso.eurostat.ec.europa.eu, [2017.05.31.]. Ez alól a saját szerkesztésű diagramok sem jelentenek kivételt. Adatok a 2015. évig bezárólag állnak rendelkezésre: e tekintetben a migrációra válaszul adott kormányzati intézkedések költségvonzatait részben már láthatóvá teszik.

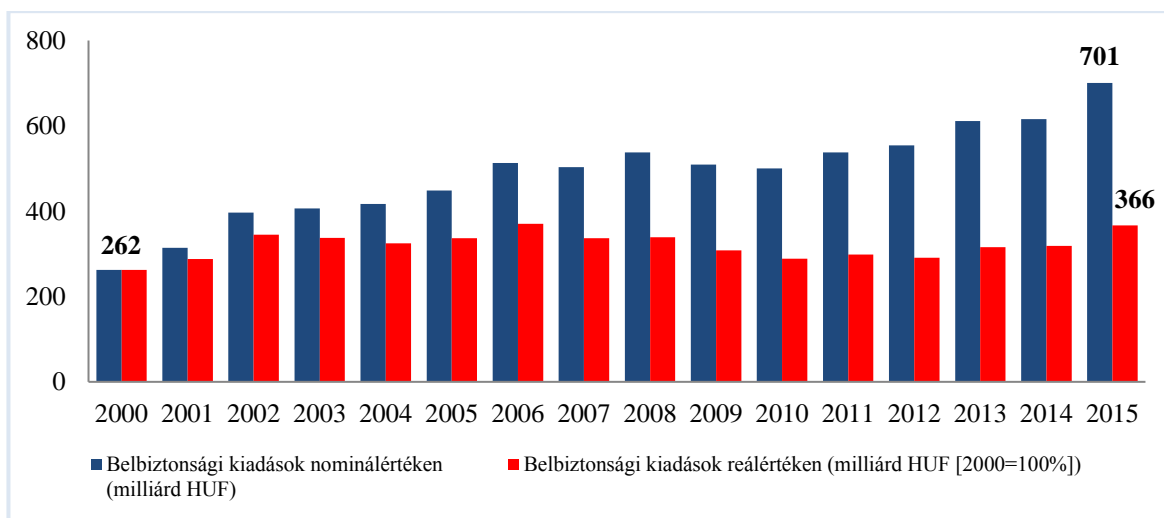
¹⁰ Hogy ezen szolgáltatások alatt mit is kell érteni, arra az alábbiakban részletesen kitérünk.

¹¹ Az ábra Magyarország közbiztonságra fordított kiadásait, valamint azok GDP-hez viszonyított arányát mutatja. Előbbit milliárd forintban, utóbbit százalékban kifejezve. Mindkét adatsor forrása a 9. lbjegyzetben feltüntetett forrás.

¹² Még akkor is, amennyiben a GDP arányos államháztartási kiadások mutatószámának egyaránt komoly korlátai vannak. Ezek ismertetéséhez lásd FELMÉRY Zoltán: [Az államháztartási kiadások GDP-n belüli arányát leíró mutatószám kritikai elemzése](http://www.nemzetiszek.hu), *Nemzet és Biztonság* 2015/4, [online],

fentiekben vázolt kép némileg módosul. Jól látható, hogy a 2000-es évek első felében a kiadások növekedésének dinamikája megegyezett a GDP növekedésének dinamikájával, aminek következtében a közbiztonságra fordított kiadások aránya 2000-ben és 2005-ben változatlan volt. Az évtized második felére jellemző konstans kiadások pedig a bővülő GDP következtében csökkenő kiadási arányt eredményeztek 2010-re. Azóta – bár a kiadási arányszám növekedése nem lineáris – az arányok szintjén egyaránt visszaköszön a nominális kiadások esetén fentiekben látott növekedés. Ennek eredményeképpen 2015-ben a GDP 2,1 százalékát fordította Magyarország a közbiztonság finanszírozására.

A nominális kiadások esetén látható növekedés ugyanakkor még önmagában nem ad okot öröme (beszéljünk akár a kiadások abszolút értékéről, akár azok GDP-hez viszonyított arányáról). Egyaránt érdemes megvizsgálnunk a közbiztonságra fordított kiadások reálértékének változását. Ezt mutatja be a 2. ábra. A pénz értékromló hatását kiszűrve, a kiadások mértékének alakulása természetesen kevésbé pozitív képet mutat. Az ábrából látható, hogy a nominális kiadások több, mint két és félszeresére történő növekedésével ellentétben, a reáláron számolt kiadások esetén tetten érhető emelkedés a vizsgált másfél évtizedes időtávon negyven százalék volt. Kétségtelenül igaz tehát, hogy az inflációtól tisztított kiadási értékek esetén is volt növekedés.¹³

2. ábra: A közbiztonsági kiadások nominál- és reálértéke (2000-2015)¹⁴

A közbiztonságra fordított kiadási arányok alakulása az Európai Unióban

Magyarország közbiztonságra fordított kiadási arányait – azok értékeléséhez – célszerű¹⁵ összehasonlítani az Európai Unió átlagos-, valamint más európai országok hasonló kiadási arányaival. Az Unió átlagos kiadási arányaival történő összehasonlítást mutatja be a 3. ábra. Az ábra alapján úgy tűnik, hogy Magyarország arányaiban tradicionálisan többet költ közbiztonságra, mint átlagosan az uniós országok. A hazai kiadási arány – a 2000-es évek második felét leszámítva; amikor is Magyarország közbiztonságra fordított GDP arányos kiadásai az uniós átlag alá csökkentek – néhány tizedszázalék-ponttal, de mindig meghaladta az uniós átlagot. Ráadásul, amennyiben megtekintjük a 2013-2015. évi kiadási

forrás: nemzetesbiztonsag.hu, [2017.05.31.], valamint FELMÉRY Zoltán: [Lehetőséget teremt az állam társadalmi szerepvállalására egy mutatószám? A „belbiztonságra fordított államháztartási kiadások” mutatószám kritikai elemzése](#), Köz-Gazdaság 2017/2, [online], forrás: uni-corvinus.hu, [2017.05.30]

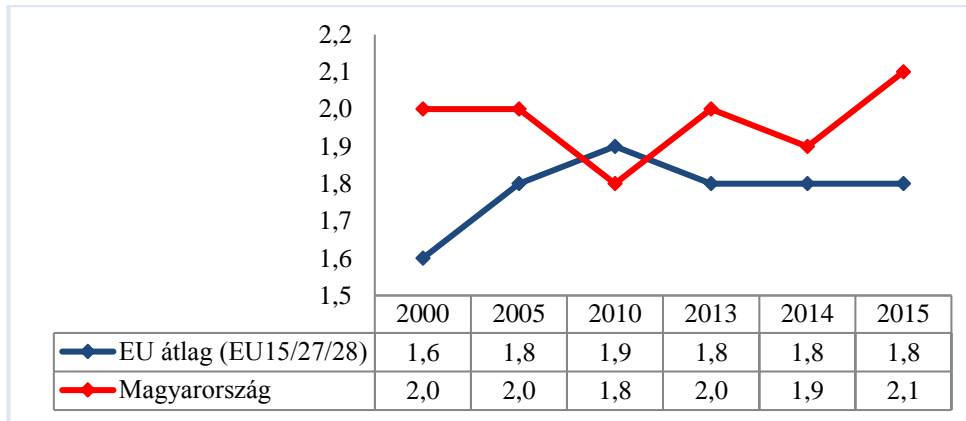
¹³ Annak érzékeltetése érdekében, hogy ez az állítás nem minden esetben evidencia, érdemes megvizsgálni az elmúlt másfél évtizedben honvédelemre fordított kiadások és kiadási arányok alakulását. Az egyes társadalmi szektorokra 2000 és 2012 között fordított kiadások nominál- és reálértékének változásához lásd FELMÉRY Zoltán: [Az állam és a magánvállalatok szerepvállalása a belbiztonsági szektorban \(2000-2016\). Elméleti kiindulópontok és mérési módszerek](#), Doktori disszertáció-tervezet, [online], forrás: uni-corvinus.hu, [2017.05.30.]

¹⁴ Az ábra a közbiztonságra fordított nominál- és reálértéken értelmezett kiadásokat mutatja 2000 és 2015 között. A kiadásokat mindkét esetben milliárd forintban fejeztük ki. A reáláras számítás esetén a kiadásokat a 2000. évi értékekhez viszonyítottuk. A kiadási adatok forrása megegyezik a 9. lágjegyzetben feltüntetett forrással, míg a számításokhoz szükséges inflációs adatok forrása KSH: [A fogyasztóiár-index](#), [online], forrás: ksh.hu, [2017.06.01.]

¹⁵ Az összehasonlítás során a GDP-hez viszonyított kiadási arányokat vetjük össze. Amennyiben a kiadások tényleges értéke képezné a vizsgálat tárgyát, úgy kizárólag arra a magától értetődő megállapításra juthatnánk, hogy a nagyobb lélekszámú és nagyobb gazdasági teljesítményt nyújtó országok – természetes módon – közbiztonságra is többet költenek.

arányokat, akkor úgy tűnhet számunkra, hogy a két kiadási arány között nyílik az olló, a folyamatok extrapolálása esetén¹⁶ akár a 2000-es évek elején látott különbség is visszaköszönhet a jövőben. Egy biztos: a rendelkezésre álló idősort követő évek kiadási adatainak megismerésével érdekes vizsgálati kérdés lesz a kiadási arányok további alakulása.

Az ugyanis sokat elmond majd az európai országok biztonságpercepciójának változását követő alkalmazkodóképesség és reakcióidő mibenlétéről.

3. ábra: Magyarország és az Európai Unió közbiztonságra fordított kiadási arányai (a GDP százalékában)¹⁷

Érdeemes tudatosítanunk ugyanakkor, hogy – mint minden átlag – az Európai Unióra jellemző átlagos kiadási arány is eltakarja előlünk a lényegét. Az egymástól jelentősen különböző népességszámmal, kulturális háttérrel, gazdasági fejlettséggel és pénzügyi prudenciával bíró egyes uniós országok GDP arányos államháztartási kiadásai, valamint az egyes társadalmi ágazatokra fordított kiadási arányaik tekintetében is jelentős különbségeket mutat(hat)nak.¹⁸ Nincs ez másként a közbiztonság esetén sem. Néhány európai ország közbiztonságra fordított kiadási arányát tartalmazza az 1. táblázat. A táblázatba foglalt adatokkal kapcsolatban számos elemzői kommentár fogalmazható meg. Magunk három megjegyzést kívánunk tenni. Egyrészt, szemmel látható a kiadási arányokban megmutatkozó különbség a régebben és az újonnan csatlakozó országok között. Néhány – inkább dél-európai – kivételt leszámítva (Egyesült Királyság, Olaszország, Spanyolország) Európa újonnan csatlakozott keleti fele arányaiban többet költ közbiztonságra, mint a „nagy öregek”. Jól érzékelhető továbbá, hogy az Unió periferiáján elhelyezkedő országok arányaiban többet fordítanak közbiztonságra a kontinentális nyugat-európai országoknál.¹⁹ Másrészt, a kiadási arányok az időben előre haladva meglehetősen állandósággal jellemezhetőek. A vizsgált évek vonatkozásában a kiadási arányok szórása kizárólag néhány ország esetén (Egyesült Királyság, Spanyolország, Bulgária, Szlovákia) éri el, illetve haladja meg a 0,2 százalékpontot. A magyarországi kiadási arány esetén a szórás 0,1 százalékpont. Harmadrészt, Magyarország ugyan valóban többet költ arányaiban közbiztonságra, mint átlagosan az Európai Unió, valamint többet, mint az európai politikai életre nagy befolyással bíró kontinentális fejlett országok, nem költ ugyanakkor többet a kelet-közép-európai országoknál. Jó, ha tudatosítjuk: Magyarország közbiztonságra fordított kiadási arányai némileg alacsonyabbak, mint a régió átlagos kiadási arányai.

¹⁶ Amitől azért a 2015. évben radikálisan megváltozott európai biztonsági helyzet és az arra adott különböző nemzeti válaszok miatt érdemes óva inteni. Az egyszerű extrapoláció alapján kapott megállapításokat ez esetben érdemes fenntartásokkal kezelni. Ez alól természetesen nem jelent kivételt saját fenti állításunk sem.

¹⁷ Az ábra Magyarország és az Európai Unió átlagos közbiztonságra fordított kiadási arányait mutatja százalékban kifejezve. A kiadási arányok a közbiztonságra fordított kiadások és a GDP hányadosát jelentik. Az adatok forrása a 9. lábjegyzetben feltüntetett forrás.

¹⁸ FELMÉRY Zoltán: *Államháztartási kiadások és a világgazdasági válság. A hazai államháztartási kiadások nemzetközi kontextusban*, Nemzet és Biztonság 2014/3, [online], forrás: nemzetesbiztonsag.hu, [2017.06.01]

¹⁹ Állításunkkal nem szándékozunk azt sugallni, hogy önmagában a földrajzi elhelyezkedés magyarázza a közbiztonságra fordítandó források nagyságrendjének alakulását. Ehhez hasonló kijelentések megtételéhez vizsgálataink bizonyosan nem elégségesek.

Ország	Év						Szórás
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Ausztria	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	0,05
Egyesült Királyság	2,0	2,4	2,5	2,2	2,0	2,0	0,22
Franciaország	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6	1,6	0,10
Németország	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	0,00
Olaszország	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	0,05
Spanyolország	1,7	1,8	2,2	2,1	2,0	2,0	0,19
Svédország	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	0,08
Átlag	1,6	1,7	1,8	1,7	1,7	1,7	0,07
Bulgária	2,0	2,6	2,5	2,6	2,7	2,8	0,28
Csehország	1,9	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8	0,12
Horvátország	n.a.	2,1	2,2	2,2	2,1	2,2	0,05
Lengyelország	n.a.	2,2	2,4	2,2	2,2	2,2	0,09
Magyarország	2,0	2,0	1,8	2,0	1,9	2,1	0,10
Románia	2,2	2,0	2,4	2,2	2,1	2,3	0,14
Szlovákia	3,2	1,9	2,2	2,2	2,2	2,4	0,45
Szlovénia	1,8	1,7	1,9	1,8	1,6	1,6	0,12
Átlag	2,2	2,1	2,2	2,1	2,1	2,2	0,06

1. táblázat: Egyes európai országok közbiztonságra fordított kiadásai a GDP százalékában²⁰

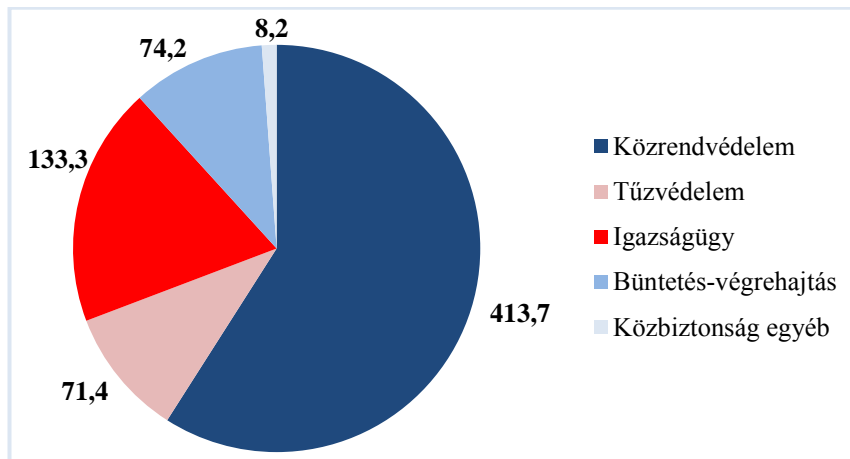
A közbiztonságra fordított kiadások szerkezete

Érdekes megvizsgálunk azt is, hogy a közbiztonsági ágazat milyen területekből áll, valamint az ágazat egészére fordított kiadások hogyan oszlanak meg az egyes ágazati területek között. Ehhez elsődlegesen tekintsük át, hogy a kormányzati funkciók szerinti osztályozásban közölt nemzetközi statisztika mely területeket társítja a közbiztonsághoz.²¹ A legfajszínűsabb ilyen terület a közrendvédelem biztosítása. Ez esetben – a teljesség igény nélkül – olyan közösségi szolgáltatásokra kell gondolnunk, mint az állandó és kiegészítő rendőri erők-, határ és parti őrségek-, illetve egyéb különleges rendőri alakulatok működtetése, a közúti közlekedés szabályozása és ellenőrzése, a bevándorlással és állampolgársággal kapcsolatos ügyintézés biztosítása, a bűnügyi nyilvántartások és statisztikák vezetése, valamint valamennyi előbb felsorolt tevékenységhez kapcsolódó közigazgatási tevékenység. A közbiztonsághoz tartozik ezen felül a tűzvédelmi szolgáltatások ellátása. E tevékenység az állandó és kiegészítő tűzvédelmi alakulatok fenntartására, a tűz megelőzéssel és oltással kapcsolatos igazgatási tevékenységre, valamint egyes – a honvédelemhez nem kapcsolható – polgári védelmi feladatok elvégzésére és igazgatására terjed ki. A harmadik közbiztonsághoz sorolt terület az igazságügyi szolgáltatások biztosítása. E szolgáltatások a polgári-, büntető-, és közigazgatási bíróságok fenntartását, a meghozott ítéletek végrehajtásának kikényszerítését, valamint az állam megbízásából végzett jogi képviselő és jogi tanácsadás biztosítását jelentik elsősorban. A közbiztonság negyedik területe a büntetés-végrehajtás fenntartása: a börtönök és egyéb büntetés-végrehajtási intézmények és szervezetek (például kórházak, javítóintézetek, gazdasági társaságok, stb.) működtetése. A közbiztonsághoz tartozik továbbá a közrenddel és közbiztonsággal kapcsolatos kutatás-fejlesztés, ami egyrészt az ilyen jellegű kutatásokat végző állami szervezetek fenntartását-, másrészt az ilyen tevékenységet végző nem kormányzati intézmények támogatását jelenti. A nemzetközi osztályozás tartalmaz továbbá egy egyéb kategóriát is, ami olyan – a fenti területek egyikébe sem besorolható – általános tevékenységeket tartalmaz, mint a közbiztonsággal kapcsolatos ágazati igazgatási és koordinációs tevékenység, a közbiztonsággal kapcsolatos jogalkotás, valamint a költségvetés, az ágazati tervek és a különböző szakpolitikák elő- és elkészítése.

²⁰ A táblázat néhány európai ország közbiztonságra fordított kiadási arányait mutatja százalékban kifejezve. A kiadási arányok ez esetben is a közbiztonságra fordított kiadások és a GDP hányadosát jelentik. Az országok kiválasztása a szerzői önkény alapján történt. Ugyanakkor ügyeltünk arra, hogy az Európai Unió politikai irányvonalát meghatározó legfontosabb országok-, valamint a minket körülvevő kelet-közép-európai országok szerepeljenek a táblázatban. Az adatok forrása a 9. lábjegyzetben feltüntetett forrás.

²¹ Mint azt már korábban említettük, ehhez a Központi Statisztikai Hivatal által közreadott következő módszertani útmutatót hívtuk segítségül. KSH: [COFOG tartalom](#), [online], forrás: ksh.hu, [2017.05.31.].

Magyarország 2015. évi közbiztonsági kiadásainak megoszlását az egyes fentiekben nevesített ágazati területek között a 4. ábra mutatja. A 2015. évben közbiztonsági szolgáltatásokra fordított 700,7 milliárd forint közel hatvan százalékát, 413,7 milliárd forintot a közrendvédelem biztosítására költöttünk. Közel húsz százalék, 133,3 milliárd forint került elköltésre az igazságügyi szolgáltatások fenntartása érdekében. Nagyságrendileg tíz-tíz százalék, 74,2, illetve 71,4 milliárd forintot költöttünk a büntetés-végrehajtás fenntartására, valamint a tűzvédelmi szolgáltatások biztosítására. 8,2 milliárd forintba kerültek a közbiztonsághoz köthető egyéb kiadások, míg a közbiztonsághoz kapcsolódó kutatás-fejlesztésre a statisztikai adatok szerint nem fordítottunk forrásokat.

4. ábra: Magyarország 2015. évi közbiztonsági kiadásai az egyes ágazati területek között²²

A közbiztonság egyes területeire fordított magyarországi kiadások közötti arányok nagyvonalakban egyaránt visszaköszönnek további uniós országok kiadásainak áttekintése esetén. A 2. táblázat néhány ilyen ország egyes közbiztonsági területekre fordított 2015. évi kiadásait mutatja a GDP százalékában. A táblázat alapján általános jelenségnek nevezhető, hogy az általunk vizsgált országok közbiztonságra fordított kiadásainak körülbelül felét közrendvédelemre, ötödét igazságügyi szolgáltatások finanszírozására, egy-egy tizedét pedig a büntetés-végrehajtás és a tűzvédelmi szolgáltatások biztosítására fordítják. A fennmaradó tíz százalékot a fejlett országok a megelőző ágazati területek között különböző mértékben osztják szét, míg a kelet-közép európai régió országai jellemzően általános igazgatási tevékenységre költik.²³ Tegyük azonban rögtön hozzá: egyes országok közbiztonságra fordított kiadásainak szerkezete lényeges eltérésekkel jellemezhető a fenti általános igényű állításban foglaltakhoz képest.

Ennél némileg fontosabb felismerés, hogy a kelet-közép európai országok esetén fennálló, fentiekben azonosított, az ágazat egésze esetén létező nagyobb kiadási arány alapjaiban két ágazati területnek köszönhető. A régió országai arányaiban az igazságügyi szolgáltatások és a közrendvédelem finanszírozására fordítanak többet a fejlett európai társaiknál. Amennyiben pedig a fejlett országok közül kivesszük a dél-európai országokat, valamint az Unióból éppen kilépő Egyesült Királyságot – azaz némileg leegyszerűsítve a megmaradó periféria-magországok dichotómiát tekintenénk a vizsgálat tárgyának – az e két közbiztonsági területre költött kiadási arányok közötti különbségek – minden bizonnyal²⁴ – még szembeötlőbbek lennének.

Amennyiben összehasonlítjuk az egyes közbiztonsági területekre fordított magyarországi és regionális átlagos kiadási arányokat, meglehetősen hasonlóságot tapasztalunk. A jelenség, hogy Magyarország arányaiban némileg kevesebbet költ közbiztonságra, mint más kelet-közép-európai országok persze a táblázatból is látszik, a különbség azonban csak néhány százalékponton tehető és e tekintetben elhanyagolható mértékű. A különbség ráadásul nem az egyes szakmai területekre fordított kiadásokban, hanem az általános igazgatási tevékenységre fordított kiadások között keresendő.

²² Az ábra Magyarország 2015. évi, a közbiztonság különböző területeire fordított – milliárd forintban kifejezett – kiadásait mutatja. Az adatok forrása a 9. lábjegyzetben feltüntetett forrás.

²³ És ezért az egyéb kategóriába kerül besorolásra.

²⁴ A „minden bizonnyal” kifejezés használata annyiban mindenképpen indokolt, hogy ebben az esetben további mag-országok összehasonlításba történő beemelése elkerülhetetlen lenne. Mivel azonban a jelenlegi elemzésünk kizárólag a táblázatokban feltüntetett országok kiadási arányait tekinti át, indokolt feltételes módon fogalmaznunk.

Ország	Ágazati területek					
	Közrendvédelem	Tűzvédelem	Igazságügy	Büntetés-végrehajtás	Közbiztonság K+F	Közbiztonság egyéb
Ausztria	0,7	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0
Egyesült Királyság	1,1	0,2	0,4	0,2	0,0	0,1
Franciaország	0,9	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Németország	0,7	0,2	0,4	0,1	0,0	0,1
Olaszország	1,1	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0
Spanyolország	1,3	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
Svédország	0,6	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0
Átlag	0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0
Bulgária	1,4	0,3	0,7	0,2	0,0	0,2
Csehország	0,9	0,3	0,3	0,2	0,0	0,2
Horvátország	1,3	0,2	0,5	0,1	0,0	0,1
Lengyelország	1,2	0,2	0,5	0,3	0,0	0,1
Magyarország²⁵	1,2	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
Románia	1,1	0,3	0,4	0,2	0,0	0,3
Szlovákia	0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,7
Szlovénia	0,8	0,1	0,5	0,1	0,0	0,1
Átlag	1,1	0,2	0,5	0,2	0,0	0,2

2. táblázat: A közbiztonsági ágazat egyes területeire fordított 2015. évi kiadások a GDP százalékában²⁶

Konklúzió

A fentiek alapján kijelenthetjük, hogy önmagában a közbiztonságra fordított kiadási arányok tekintetében nem vagyunk lemaradva az Európai Unió általunk vizsgált országaitól. A GDP arányos honvédelmi kiadásokban megmutatkozó közismert felzárkózási kötelezettség a közbiztonsági kiadások esetén bizonyosan nem áll fenn. Ettől még természetesen igaz, hogy a megváltozott biztonsági környezet indokolhatja a közbiztonságra fordított források elkövetkező években történő további növelését. Az elmúlt időszakban általunk érzékelt kockázatok a közbiztonság fenntartására fordított erőforrások megnövelésének igényét valóban alátámaszthatják. A dilemma e tekintetben nem az erőforrások növelése és e területre történő koncentrációja, hanem a potenciális forrásbevonás nagyságának meghatározása. Ennek megítélése azonban kizárólag a biztonsági kockázatok tükrében történhet. Predikcióra ezért – ebben az elemzésben – a szükséges szenzitív információkhoz történő hozzáférés hiányában nem vállalkozunk. A jövőbelátó képesség a politikusok – és nem az államháztartási kiadások alakulásával foglalkozó elemzők – sajátja. Magyarországon úgy látszik azonban – mint azt a bevezetőben közzétett idézetek is szemléltetik –, hogy a politika részéről megfogalmazódott az igény a biztonságra fordított kiadások növelésére. Amennyiben néhány év múlva megvizsgáljuk a kiadások további alakulását, kiderül majd számunkra, hogy más országok is hasonlóan gondolkodtak-e a fenyegetések mibenlétéről és ezzel párhuzamosan növelték-e ilyen jellegű kiadásait.

²⁵ Figyelmes szemlélők észrevehetik, hogy az 1. táblázatban közzétett 2015. évi magyarországi adat, valamint a 2. táblázatban közölt magyarországi adatok összege nem egyenlő. Mivel az Eurostat egy tizedes jegyig bezárólag adja közre a számszaki adatokat, az eltérés minden bizonnyal a kerekítésből adódik.

²⁶ A táblázat néhány európai ország közbiztonsági ágazatának egyes területeire fordított 2015. évi kiadási arányait mutatja százalékban kifejezve. A kiadási arányok ez esetben is a közbiztonságra fordított kiadások és a GDP hányadosát jelentik. Az adatok forrása a 9. lábjegyzetben feltüntetett forrás.

Stratégiai Védelmi Kutatóközpont

ELEMZÉSEK 2017/11.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóközpont munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont

Szerkesztés és tördelés:
Bazsó Márton, Csiki Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2012– : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Felméry Zoltán, 2017

© NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, 2017